

Mødet den 12. Juli 1919.

1. (J. Nr. 314—1919). Skrivelse fra Indenrigsministeriets Arbejdsudvalg om **Udøvelse af Kontrol med Byggeselskaber.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 23⁸—1919.) **Fortegnelse over anmeldte Byggeforetagender og udstedte Byggeattester m. v. i 1918—19.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 23⁹—1919). **Regnskab og Beretning om det kommunale Arbejdsanvisningskontor i 1918—19.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 298—1919). **Beretning om det i Kolding afholdte Møde af Jyllands Telefonabonnentforening.**

Formanden meddelte, at det var Foreningens Mening at samle alle Abonnenter i Jylland under en fælles Organisation, og man mente, dette kunde lettest ske for Byernes Vedkommende gennem Byraadene. Repræsentanterne for Aarhus havde dog ikke kunnet gaa ind paa denne Tankegang, da det vist vilde blive vanskeligt at realisere. Det eneste, der kunde gøres, var vist at henstille til Abonnenterne at træde ind i Foreningen. Derefter vilde Foreningen søge at faa Ind-

flydelse paa Koncessionen, som udløb 1. Februar 1920, eventuelt at Abonnenterne selv overtog Koncessionen. Taleren mente dog, det var fornuftigere, om det blev Kommunerne, der overtog Koncessionen, da Abonnenterne jo tidt skiftede, saa det blev et noget svævende Begreb. Derfor vilde Taleren henstille til Byraadet at sende Sagen til Købstadforeningen og anmode denne om at varetage Kommunernes Interesser i denne Sag, saaledes at der blev aabnet Kommunerne Adgang til en Gang i Tiden at overtage Koncessionen.

M i k a e l J o h a n s e n oplyste, at Købstadforeningens Formand var Medlem af Telefonkommissionen. Men der var jo intet til Hinder for at sende Købstadforeningen en saadan Skrivelse.

Formandens Henstilling tiltraadtes.

5. (J. Nr. 236—1919.) Cirkulære af 1^h. Maj 1919 fra Indenrigsministeriet angaaende **Forlængelse af Huslejeloven og Nædrivningsloven.**

Fra Huslejenævnene forelaa følgende Udtalelse:
»Tilbagesendes med Bemærkning, at undertegnede Nævnformænd mener, at Huslejeloven bør fornyes, men paa bestemt begrænset Tid og med Forberedelse af Overgangen til frie Forhold for Øje. Lejeforhøjelser bør formentlig kunne gennemføres i en noget videre Udstrækning end efter den gældende Lov, og ligeledes bør der aabnes en noget videre Adgang til Appel, navnlig saaledes, at Adgangen til Appel ikke kommer til at afhænge af Stemmeafgivningen ved Nævnenes Afgivelser.«

F o r m a n d e n bemærkede, at Sagen var bleven stærkt forsinket af Huslejenævnene og først i sidste Øjeblik var kommet tilbage til Byraadet. Fra Aarhus Lejerforening forelaa Andragende om at give Foreningen Lejlighed til at udtale sig om

Sagen; men da Ministeriet skulde have haft Svar inden 15. Juni, var der ikke Tid dertil. Taleren vilde derfor foreslaa, at Sagen overgik til et Udvalg, som saa fik Ret til at ekspedere den.

Sagen overgik til Byggeudvalget med Ret til at ekspedere den.

6. (J. Nr. 266—1919.) **Arbejdernes Byggeforenings Regnskab og Beretning for 1918.**

Fra Kjeld Sørensen forelaa følgende Udtalelse:

»Tilbagesendes Aarhus Byraad. Til Regnskabet er intet at bemærke.«

Kjeld Sørensen fandt det underligt, at Foreningen var gaaet tilbage i Medlemstal, ganske vist kun 9 Medlemmer, men dog en Tilbagegang. Ligeledes var det mærkeligt, at der i en Periode som denne ikke blev gjort noget mere fra Foreningens Side for at faa noget bygget.

Formanden oplyste i Tilslutning hertil, at Kommunen allerede for flere Aar siden havde anlagt Gader paa det Areal, som Foreningen havde købt, og Kommunen led et stort Rentetab ved, at Byggegrundene ikke anvendtes.

Kjeld Sørensen syntes, at der ogsaa af denne Grund burde komme noget mere Liv i Foreningen. Maaske kunde man henstille til den at tage fat. Der var selvfølgelig nogen Risiko ved at bygge nu; men det var en ret solid Forening, og den maatte lige saa godt kunne magte Opgaven som de nye Foreninger.

Regnskabet indsendes til Finansministeriet.

7. (J. Nr. 141—1919.) **Fra »Købstædernes almindelige Brandforsikring« forelaa følgende Meddelelse angaaende Tiiskud til Aarhus Brandvæsen:**

»Efter Modtagelsen af det ærede Byraads Skrivelse af 24. Maj d. A., og den med samme

fulgte Skrivelse af 30. April d. A. fra Brandkommissionen i Aarhus skal jeg herved meddele, at Brandforsikringens Repræsentantskab paa Bestyrelsens Indstilling har tiltraadt, at det resterende Beløb 15.000 Kr. af det ifølge Skrivelse herfra af 18. Juli 1916 tilstaaede Tilskud 30.000 Kr. til Afholdelse af forskellige Udgifter ved Brandvæsenet nu kan anvises til Udbetaling.

Som Følge heraf fremsendes hermed ved en til Aarhus Kommune eller Ordre betalbar Cirkulær-Check det anførte Beløb af 15.000 Kr., for hvis Modtagelse Tilstaaelse bedes meddelt.

I Anledning af det i Byraadets ovenanførte Skrivelse af 24. Maj d. A. fremsatte Andragende om, at der af Købstædernes Brandforsikring maa blive tilstaaet Aarhus Kommune et Tilskud stort 35.000 Kr. til Anskaffelsen af et tidssvarende og betryggende Brandalarmeringsanlæg i Aarhus, der er anslaaet at ville medføre en Bekostning af 70.000 Kr., har Brandforsikringens Repræsentantskab dernæst efter Bestyrelsens Indstilling vedtaget ogsaa at yde det saaledes ansøgte Tilskud, idet det dog herved er en Forudsætning, dels at det nævnte Brandalarmeringsanlæg nu snarest bringes til Udførelse og senest inden 1 Aar fra den 1. d. M. at regne, idet Tilskudet herfra i modsat Fald bortfalder, dels at Anskaffelsen medfører mindst den ovenfor angivne Bekostning, og at det ved behørige Prøver sikres, at Alarmeringsanlægget i det hele kan virke fyldestgørende.

Man forventer som Følge heraf at modtage nærmere Meddelelse, naar dette Alarmeringsanlæg er bragt til Udførelse, bilagt med Opgørelse

over Udgifterne herved og med Oplysning om Udfaldet af de med dette foretagne Prøver.«

M i k a e l J o h a n s e n bemærkede med H. t. det tagne Forbehold, at hvis Forholdene skulde umuliggøre Udførelsen i Løbet af 1 Aar, kunde Bemyndigelsen til at yde de 35.000 Kr. muligvis forlænges.

Det vedtoges med Tak at modtage Tilbudet.

8. (J. Nr. 301—1919.) Sagen angaaende **Køb af nogle Jordlodder Nord for Byen til Anlæg af en Haveby.** — 2. Behandling.

F o r m a n d e n bemærkede, at der jo egentlig skulde hengaa 14 Dage mellem 1. og 2. Behandling; men Sagen skulde helst afgøres før Ferien, og forhaabentlig vilde Ministeriet se igennem Fingre dermed.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 316—1919.) Indstilling fra Byggeudvalget om, at **de nyopførte Ejendomme ved de Mezasvej overgaar til Udvalget for Bygninger og Inventar.**

F o r m a n d e n meddelte, at de 5 Ejendomme med ialt 50 Lejligheder antagelig kunde være færdige til Indflytning 15. August. Ejendommene stod Kommunen i ca. 89.000 Kr. pr. Stk. Talevilde henstille til Udvalget at anvise 2 Lokaler til Stadsarkitekten enten i de nævnte Bygninger eller andetsteds. Hvad de 50 Lejligheder i Trepkasgade angik, skulde de være færdige til 1. Oktober; men Beregningerne ved disse Byggeforetagender havde af forskellige Grunde ikke holdt Stik, og Udvalget turde derfor ikke love noget bestemt endnu. Men Arkitekten havde faaet Ordre til at fremme Arbejdet saa hurtigt som muligt.

C h r i s t e n s e n fandt det mærkeligt, at Arbejdet ved de kommunale Bygninger stadig for-

sinkedes, medens andre Byggeforetagender blev fremmet ret hurtigt. Taleren vilde henstille til Udvalget at undersøge de enkelte Tilfælde og saa give Byraadet Oplysning derom, for at Ondet muligvis kunde rettes.

Formanden svarede, at Udvalget gerne skulde tage Henstillingen til Følge; men alle havde vist Følelsen af, hvad Grunden var, og hvis Ondet kunde rives op, var det sket for længe siden.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 317—1919.) Indstilling fra Forskønnelsesudvalget om **Forhøjelse af det paa Budgettet opførte Beløb til offentlig Musik.**

Kjeld Sørensen mindede om, at Teater-
orkestrets Medlemmer havde forlangt en Lønfor-
højelse fra 160 Kr. til 215 Kr. pr. Maaned,
hvilket Teatret ikke vilde gaa ind paa. Begge
Parter sendte saa en Skrivelse til Byraadet og
gjorde gældende, at Byraadet maatte medvirke til
at faa Forholdet i Orden. Udvalget havde saa
haft et Møde med Parterne og siden med Repræ-
sentanter for »Filharmonisk Selskab«, som skulde
startes med det for Øje at overtage Musikken.
Udvalget stillede flere Betingelser til Selskabet, bl,
a. at der skulde være tegnet 600 Medlemmer til
et Kontingent af 25 Kr. aarlig og en Garantika-
pital paa 25.000 Kr. Til Gengæld lod Udvalget
skinne igennem, at Tilskudet paa 12.000 Kr. maa-
ske kunde forhøjes til 15.000 Kr., eventuelt 20.000
Kr. Der kom dog forskellige Vanskeligheder, og
filharmonisk Selskab havde nu meddelt, at det
ikke kunde magte Spørgsmaalet, naar der ikke
kunde bevilges 25000 Kr. af Byraadet. Udvalget
indstillede nu, at Tilskudet paa 12.000 Kr. forhøj-
edes til 20.000 Kr., der skulde udbetales til Aarhus
Teater, og dette skulde saa sørge for Musikken.

Samtidig vilde filharmonisk Selskab paatage sig at lade afholde 7 Symfonikoncerter mod at faa Teatret stillet til Raadighed de 7 Aftener for en Betaling af 150 Kr. pr. Aften, og dette var Teatret gaaet ind paa. Taleren anbefalede at gaa ind paa denne Ordning, ogsaa af Hensyn til de Borgere, der havde gjort et stort Arbejde for at faa Sagen løst paa en tilfredsstillende Maade.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 291—1919.) **Andragende fra »Christian den Niendes Børnehjem« om et ekstra Tilskud paa 12.000 Kr.**

Bevilgedes.

12. (J. Nr. 143—1919.) **Skrivelse fra Meteorologisk Institut om Foretagelse af meteorologiske Observationer paa Observatoriet.**

Formanden meddelte, at Institutet havde skrevet til Udvalget for Observatoriet og anmodet om, at der maatte blive foretaget Observationer derude 3 Gange daglig, Kl. 8 Morgen, Kl. 2 Em. og Kl. 8 Aften. Observationerne skulde omfatte Temperatur og Fugtighedsgrad, Vindens Retning og Styrke, Vejrlig og Skymængde, og Kl. 8 Aften tillige Nedbør, Maksimums- og Minimumstemperatur. Udvalget havde forelagt Sagen for Observator Andersen, inden det kunde ikke lade sig gøre, saa længe han var alene derude, idet han ikke kunde være bundet til bestemte Klokkeslet. Maa-ske kunde det ordnes, naar Staten forhaabentlig snart bevilgede de nødvendige Midler til Opret-telse af en seismografisk Station. Sagen havde saa været ved Forskønnelsesudvalget, og dette svarede gennem Stadsgartneren, at Observationerne muligvis kunde foretages i Botanisk Have, hvis det kunde ske mellem Kl. 7 Morgen og Kl. 5

Eftm. Taleren vilde henstille at svare Meteorologisk Institut i Overensstemmelse hermed.

Brammer syntes, det var naturligt, om saadanne Observationer kunde foretages paa Observatoriet, der var en fast Institution, og hvor de kunde foretages nøjagtigt og punktligt, hvilket var af allerstørste Betydning. Det var derfor beklageligt, hvis det ikke kunde ordnes derude, og det var mærkeligt, at Meteorologisk Institut var saa daarligt aflagt, at det ikke var i Stand til at yde noget Vederlag herfor. Dette Arbejde var dog af største Betydning netop for et agerdyrkende Land som Danmark, og man skulde synes, det var tilstrækkeligt blot at gøre opmærksom derpaa for at faa den nødvendige Bevilling. Det var antagelig nødvendigt, at Observationerne blev gjort paa de bestemte Tider, for at kunne sammenlignes med andre Steder. Det var glædeligt at høre Borgmesterens Udtalelse om en seismografisk Station, for Danmark havde hidtil været det eneste Land, der ikke havde haft en saadan. Denne Sag stod ogsaa i Forbindelse med Tanken om Oprettelsen af et Universitet; her havde jo været megen Tale om et lægevidenskabeligt Fakultet, men saa var det nødvendigt at faa et Centrum for Naturvidenskab ogsaa. Taleren henviste til Forholdene i Bergen, hvor man havde oprettet et geofysisk Institut, som gav sig af med Undersøgelser af Vindforholdene og havde opnaaet interessante Resultater, bl. a. at man igennem nøjagtige Vindobservationer kunde forudsige, hvornaar der vilde komme Regn, hvilket vilde være af stor Betydning for et agerdyrkende Land som Danmark. Hvis et saadant geofysisk Institut blev oprettet i Aarhus, kunde der iværksættes et meget betydningsfuldt Samarbejde med det norske. Det foreliggende Spørgsmaal var

derfor maaske af større Betydning end det saa ud til, og man burde ikke i nogen Maade stille sig afvisende her.

Brøndum var forbavset over, at Meteorologisk Institut ikke kunde yde noget for et saadant Arbejde, for der var jo mange andre Stationer i Danmark, og Personalet paa disse maatte dog sikkert faa et Vederlag et eller andet Sted fra. Botanisk Have laa næppe heldigt for Vindobservationer; det burde være et højtliggende Sted som Observatoriet; ligeledes kunde de nævnte Tider næppe forandres, for de var vist ens for hele Landet.

N. J o h. L a u r s e n kunde oplyse, at Meteorologisk Institut i hvert Fald i de sidste 9 Aar havde faaet de Bevillinger, der var søgt om, og det vilde sikkert ogsaa blive bevilget i Fremtiden.

Formanden henstillede at svare i Henhold til Udtalelserne fra Observatoriet og Forskønnesudvalget, saa havde man vist sin gode Vilje overfor Spørgsmaalet. Hvad den seismografiske Station angik, var Forhandlingerne om denne saa vidt fremskredne, at den muligvis kunde oprettes næste Foraar.

Det vedtoges at svare overensstemmende med Formandens Henstilling.

13. (J. Nr. 283—1919). **Andragende fra Sundhedskommissionen om Bevilling af 1000 Kr. til Deltagelse i et Møde i København.**

Andragendet var anbefalet af Budgetudvalget. Bevilgedes.

14. (J. Nr. 308 og 305—1919). **Indstilling om Benævnelsen af 2 nye Gader.**

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa Indstilling om, at den ny Gade fra Ringgaden forbi Marselisborg Skole til »Friheden»

benævnes »L i n d e v e j«, og at Gaden Syd for og parallel med Gerlachsgade benævnes »M a x M ü l l e r s G a d e«.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 318—1919). **Andragende fra Arbejdernes Andels-Boligforening om Kommunens Garanti for et Laan og om Kommunetilskud i Henhold til Loven af 30. Juni 1919.**

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling:

»Udvalget indstiller, at Andragendet imødekommessaaledes, at Kommunen yder Garanti for et Laan, der ikke maa overstige 90 % af Ejendommens Skyldværdi eller Anskaffelsesværdi, samt yder til Renter og Afdrag et Tilskud, der udgør 15 % af Ejendommenes Skyldværdi eller Anskaffelsesværdi efter Byraadets Valg og udredes med halvaarlige Ydelser gennem 8 Aar, alt under Forudsætning af, at der fra Statens Side ydes et lignende Tilskud, og at Boligforeningen gennemfører sine Planer indenfor den i Loven af 30. f. M. fastsatte Tidsfrist (Maj 1920).«

Møller forelagde Indstillingen og henviste til Loven af 30. Juni 1919. Der havde været Spørgsmaal om, hvorvidt der kunde ydes yderligere Tilskud til Renter udover de 15 % til Afdrag, men Ministeriet havde paa en Forespørgsel herom svaret, at de 15 % var Maximum. Det vilde være naturligt, om de 15 % udelukkende benyttedes til Afdrag, men man havde ikke turdet foreslaa dette for ikke at lægge Sagen Hindringer i Vejen, og Tilskudet vilde derfor kunne bruges baade til Renter og Afdrag. Taleren haabede, at Staten hurtigst vilde bevilge sit Bidrag; det drejede sig om Opførelse af ca. 80 Villaer, og det vilde have

stor Betydning baade af Hensyn til Bolignøden og eventuel Arbejdsløshed.

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 270—1919.) Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om **Bevilling af 30.000 Kr. til en ny Hovedgasledning til Vejlbj.**

Følgende Indstilling forelaa:

»I Henhold til hoslagte Kontrakt med Vejlbj Sogneraad har Aarhus Kommune forpligtet sig til at forsyne Vejlbj Kommune med Gas i Tiden indtil 1. Oktober 1926.

Den i Kontraktens § 3 omtalte Eventualitet, at Hovedgasledningen er bleven for lille for at opretholde det fastsatte Gastryk af mindst 18 Linier, maalt i Sindssygehospitalets Maalerhus, er nu indtraadt, hvorfor Aarhus Kommune har Pligt til for sin Regning at nedlægge en større Ledning, som med de nuværende Rørpriser vil andrage ca. 50.000 Kroner.

Efter Forhandling med Vejlbj Sogneraad har dette imidlertid i Betragtning af de uforudsete Forhold, som er indtraadt siden Kontraktens Oprettelse, indvilliget i at udrede 20.000 Kroner af fornævnte Udgift, og Sogneraadet har dernæst indvilliget i, at Kontrakten forlænges med 24 Aar udover den fastsatte Kontraktperiode til 1. Oktober 1950.

Det æ/ Byraads Approbation af den trufne Aftale udbedes, idet Udvalget foreslaar, at Aarhus Kommunes Udgift til Hovedgasledningen, 30.000 Kroner, afholdes af særligt Laan.«

Christensen forelagde Sagen og udtalte, at man havde overvejet Spørgsmaalet siden sidste Møde og var kommet til det Resultat, at det vilde være mest praktisk at frigøre den hidtidige Ledning til Vejlbj til Anvendelse for det ny Kvar-

ter ved Grenaa Landevej. Udvalget havde saa forhandlet med Vejlbj om en Ordning, saaledes at man lagde en Ledning fra Østbanegaarden langs Stranden til Vejlbj og forbandt denne med Hovedledningen ved Østbanegaarden. Vejlbj var ikke særlig begejstret herfor, idet man frygtede for, at Trykket blev for svagt. Men hvis der skulde lægges en ny Hovedledning fra Gasværket til Østbanegaarden, vilde det koste ca. 100,000 Kr., og i saa Fald skulde Vejlbj yde et forholdsvis Tilskud hertil, nemlig 40.000 Kr. Udvalget foreslog, at man foreløbig nøjedes med den gamle Ledning til Østbanegaarden og først lagde en hel ny Ledning, hvis Trykket blev for svagt. Repræsentanterne for Vejlbj kunde ikke give noget bindende Svar, og Udvalget ønskede derfor Bemyndigelse til at afslutte Kontrakt med Vejlbj Sogneraad i Henhold hertil.

B e c h spurgte, om Udvalget havde forhandlet med Statsbanerne, naar der skulde lægges Ledning langs Stranden, saa at den ikke kom til at kollidere med Sporanlægene til den ny Bane.

C h r i s t e n s e n svarede hertil, at man havde forhandlet med Stadsingeniøren, som kendte disse Planer; men det blev maaske nødvendigt at forhandle med Statsbanerne, selv om det jo nok vilde forhale Sagen noget.

Indstillingen vedtoges.

17. (J. Nr. 140—1919.) **Andragende om Tilladelse til at maatte anvende en Beboelseslejlighed i Skolegade Nr. 34 til Forretningsbrug.** (Side 96.)

F o r m a n d e n oplyste, at Huslejenævnet efter fornyet Overvejelse foreslog, at den ene Stue overgaar til Forretningsbrug, medens den anden Stue og Køkkenet bibeholdes som Beboelseslejlighed.

Taleren fandt, at det var et meget fornuftigt For-
slag.

Tiltraadtes.

18. J. Nr. 297—1919.) **Andragende fra Aarhus Bi-
avlerforening om Tilskud.**

Budgetudvalget kunde ikke anbefale Andra-
gendet.

Indstillingen vedtoges.

19. (J. Nr. 284—1919.) **Indstilling fra Sundhedskom-
missionen om en Ændring i Sundhedsvedtægten.**

Formanden gjorde opmærksom paa, at det
gjaldt en Ændring angaaende W. C. Disse skulde
hidtil ligge ud til fri Luft, men Sundhedskom-
missionen kunde dispensere herfra, naar det gjaldt
gamle Ejendomme. Nu mente Kommissionen,
det var af Vigtighed, at der ogsaa kunde dispen-
seres fra dette Krav i de nye Ejendomme.

Salling anbefalede Ændringen. Naar W.
C. skulde ligge ud mod direkte Lys og Luft, hin-
drede det ofte en god Udnyttelse af Lejligheden,
især gik det ud over Køkken og Spisekammer.
Derfor var det tidt af Vigtighed at kunne indrette
W. C.-Rummene med indirekte Lys fra Bagtrap-
pen, og det havde den Fordel, at Vandet var
mindre udsat for at fryse om Vinteren. Ordnin-
gen var f. Eks. tilladt i København.

Indstillingen vedtoges.

20. (J. Nr. 2¹²⁸—1919.) **Andragende om Dispensation
fra Bygningslovens § 21 for Trøjborgvej Nr. 26.**
Anbefaledes.

21. **Andragender om Dispensation fra W. C.-Regu-
lativet for følgende Ejendomme:**

- a. (J. Nr. 2¹²⁵—1919.) Nørrealles Nr. 78.
- b. (J. Nr. 2¹²⁶—1919.) Fredensgade Nr. 14.
- c. (J. Nr. 2¹²⁷—1919.) Ryesgade Nr. 27.

Bevilgedes.

22. F o r m a n d e n meddelte, at Konkurrencen angaaende en fremtidig Havn nu var afsluttet. Der var indkommet 32 Planer, og Dommerne var lige færdige med deres Bedømmelse. Der vilde nu blive tilstillet Pressen en Redegørelse over Dommernes Arbejde, og Planerne vilde i de følgende Dage blive udstillede i Kunstbygningen paa Bispe-
toften.

